

מסורת הש"ס

(א) ביאה יט. [שבת קיד.
פסחים נח. מנחות ק.].
(ב) גיטין נט. (ג) שם,
(ד) [גיטין שם ע"ש],
(ה) [תוספתא פ"י],
(ו) [מגילה יז.]. (ז) [פ"י
ויקרא כג.]. (ח) [שמות כח].
(ט) "א כך שמו, (י) גי'
רש"ל שאול בוסו,
(כ) שיעמו מהרש"א ועי'
רש"ל. (ל) [פ"י מן],
(מ) [לעיל כו.]. (נ) [לקמן
קו.]. (ס) עי' ר"מ ורש"א,

תורה אור השלם

1. וכי קוד איש על רעהו
להקרו ברמקה מעם
מזבחי תקהנו למות:
שמות כא ד'
2. לא תהיה אחרי רבים
לרעת ולא תענה על רב
לנעת אחרי רבים
לחטת: שמות כב ג'
3. ויאמר דוד לאנשיו
הגרו איש את חברו
והגורו איש את חברו
ויהגרו גם דוד את חברו
ויעלו איש דוד בארבע
מאות איש ומקמתים שבו
על הלבנים:

שמואל א כה יג

הגהות הב"ח

(א) רי"ש ד"ה לא תענה
וכו' מן ה'ד שמה ישמע
אחד: (ב) ד"ה הטמאות
וכו' אם רבו המטמאין:
(ג) תוב' ד"ה והא וכו' די
פריך והא הוה: (ד) ד"ה
רצה וכו' שמורד במלכות
היה וצעי:

מוסף רש"י

וּמִיָּאֵי דִּירוּ דְּרוּ וּמִתַּחֲלִי
בִּירֵשָׁא. מִמֶּנּוּ מִלָּא מַחֲלָה
בְּסוֹרֵת שְׂמִיטָה וְשִׁכּוּן הָאֵל
דְּעָמִי נוֹטֵה, וְכֹחַ הָאֵל
בִּינֵי, אֲלֵךְ אֶל הַגְּדוֹלִים וְאֶל
כָּל הַקְּטָנִים, וְאֶל חֲשֵׁמֵי
קִטְנִין כְּסֵסֵי הָאֵל [יִשְׂרָאֵל]
(ס). הוּא הַדָּר הוּא
מִתַּחֲלִי. מִשּׁוּם אֲלֵךְ מִפְּנֵי
עַל רִבִּי, וְדִרְשִׁין לֹא מִפְּנֵי
עַל רִבִּי, אֲלֵךְ מִתְּחִלָּה וְעַתָּה
שְׂבָבִית דָּן, אֲלֵךְ מִתְּחִלָּה
לִירֵשָׁא דְקִרְבָּה בְּדִינִי נְשָׁמוֹת,
וְאַחֲרָיָה דְסוֹפִיחַ קִרְבָּה אֲלֵךְ
וְאַחֲרָיָה כֹּחֵי הָאֵל בְּדִינִי נְשָׁמוֹת
(סס). תּוֹרָה וְגִדּוּלָה
בְּמִקְדָּשׁ אַחֵר. שְׂמֵחָה
מִתּוֹרָה וְגִדּוּלָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל
בְּמִקְדָּשׁ אַחֵר, שְׂמֵחָה שְׂמֵחָה
כְּמִתְּחִלָּה וְעַתָּה כְּמִתְּחִלָּה
(סס). הוּא הַדָּר הוּא פִּרְשָׁה.
לֵאמֹר אֲנִי הָאֵל הַגְּדוֹל וְהָאֵל
שֶׁהֵי כֹחַ גְּדוֹל אֲלֵךְ אֲנִי
(סס). הוּא זְקִינִים, שְׂקִלְתוּ
מִשְׁכֶּבֶת וְאַחֲרָיָה יוֹם
אֲחֵרֵי מִשְׁכֶּבֶת (יִסְכֶּבֶת דָּן)
אֲכַר אֲחֵרֵי יוֹם אֲחֵרֵי
(סס). הוּא הַדָּר הוּא
שְׂמֵחָה. גְּדוֹל מִתּוֹרָה הֵיאֵךְ
אֲלֵךְ שֶׁלֹּא לִימֵךְ לִאֲחֵרִים
לְמַדְרֵיכֵי גִדּוּלָה (ג).
שְׂמֵחָה לֵאמֹר מִתְּחִלָּה
כְּכֵן בֵּיהּ כָּל שְׂמֵחָה יִשְׂרָאֵל
יִרְשֶׁה וְהוּא הַדָּר הוּא
נְשִׁיטָה. דְּשִׁמְלֵא וְקוֹסֵס
שְׂמֵחָה (ס). מִשְׁכֶּבֶת שְׂמֵחָה
קִרְבָּנִין. כְּמִתְּחִלָּה
מִתָּה מִתּוֹרָה וְגִדּוּלָה בְּמִקְדָּשׁ
אַחֵר, אֲלֵךְ מִתְּחִלָּה וְעַתָּה
אֲלֵךְ מִתּוֹרָה וְגִדּוּלָה (סס). הוּא
הוּא עִירָא הֵיאֵרִי. גְּדוֹל
מִתּוֹרָה הֵיאֵרִי
בְּמִקְדָּשֵׁי (ס). דְּסוֹס מִמֶּנּוּ

אין רצוה דוחה אוסו. דאין זין יו"ט לשבת אלס מוכל נפש זבדנ' דהא זי"ט נמי כל מלאכה לא תעשה כתיב': **הניחא בו'.** מסקנא דמילתיה דרבא היא. הניחא למאן דאמר נדרים ונדבות אין קריצין ביזס טוב מניס לאוקומי מעס מזבחי' זקרבן יחיד דלא דמי לא שבת ולא יוס טוב דמו לא מדידס קי"ו כדאמרן: **אלא למ"ד קריצין.** איכא למדרש קי"ו כדאמרן וליהוה תנא היכא מוקמת מעס מזבחי ופלוגמטייהו במסכת זיכה: **אלא אמר רבא.** על כרחיך אמא מעס מזבחי ועקריה לקל וחומר זין מקרבן יחיד זין מקרבן יציור דלא מיציעא למ"ד קריצין דכיון דקרבן יחיד דוחה יוס טוב אי אמית למידרש קי"ו וחומר דלא מיתוקס מעס מזבחי כלל ועל כרחיך לא תדרש קי"ו ואמא קרא ועקריה אלס אפילו למאן דאמר בו' ואיכא לאוקומי לקרא זקרבן יחיד דליכא קי"ו זקרבן יציור לא ציעית לאוקומיה לקרא משוס קי"ו על כרחיך ממשעותיה מיתוקס נמי זקרבן יחיד דמוזבי ששמו המיוסל לי דייצור דאמר דמוזבי ששמו עיקר כול הקרבנות: **הוו מסחלי זרישא.**

זמנינא דסיקריקון אמרה רב צפ'
 הניקין (גיטין דף נח:) דקטני הוסיז
 צ"ד וגמנו שאם שהתה צפני סיקריקון
 שנים עשר חדש כו' ואמר רב אנא
 הוה צההוה זמנינא ומינאי ידידי הוה
 דלתחילתו צרישא: **מן הסד הוה מחסלי.**
 מפני ענוה ימירה עסימה צו: צריה
 דרבי וולס(י): **בזקוס אדור.** מורתנ
 וגדולתן של ישראל צדסם אחד שאין
 כמותו בכל ישראל צמורה ובגדולה
 כגון משה שהיה גדול על כל ישראל
 צמלכות וצמורה וכן רבי צנשיאות
 וצמורה: **הוה אלעזר.** חצירו צמורה
 ולא הוי מקום אחד: **והא הוה פינחס.**
 משמחו יחשע ואלעזר: **הוה זקנים.**
 כגון עמיאל ואצלן (יבוצע): **עירא**
 היאירי. צמור"ק (דף נח:) אצמור"ק דרעה
 מתני להו לצרנן על גבי כרים וכסמות
 ודוד היה מנהיגו עליו לראש דכתבי
 (ש"צ ס) עירא היאירי היה כהן לדוד:
שמעי. גדול היה כדלשכתן [שס"י] שירד
 לקראת דוד היידן צאלף איש:
שנא. שהיה שיעתו גדולה משל
 חוקיה כדלמא צפ' זה צורר (לעיל כו:).
לא טענה על רב. כדפי צלא יל"ד
 משמע עליו חתולו על מופלא של צ"ד
 הלכך לא מתחילין מיניה דלמא חזא
 ליה חובה ולא פלגינא עיליה ומתחילין
 מן הסד (ב) (ס) (שלא ישמע) אחד דברי
 אחד מן המזכים ויסקים עמו:
ויחגור גם דוד חרבו. צחחרונה נמנו
 עליו לדנו משום מורד צמלכות:
שונה אדם לתלמידו. ומרדה לו פנים
 לזכות ולחובה צחוק הרשין ודן עמו
 למנה עמו או לזכות או לחובה ומנין
 ודיני מכות קידוש ה'

הדין על פי התלמוד כחלד מן הדיינים: העמאות והטהרות.
שחוראמן ביחד ואין בהם מנין אלא אם כן חולקין ונריך לעמוד
למנין אם רבו ^(א) הטמאין או המטהרין מונין את האב ובנו או
את הרב ותלמידו בשנים אבל דייני ממונות ונפשות ומכות שמנין
שלהם אף בתחילת הדין ^(ב) ומן המורה שזה נריך שלשה ודיני
נפשות כ"ג וכן קידוש החודש שזריך שלשה דמשפט כתיב ביה
(תלם פא) כי חוק ישראל הוא משפט לאלהי יעקב ומוקמני ליה
בקידוש החודש בשם' (ה' דף כה) וכן עיבור השנה שזריך שלשה
חמשה ושבעה ועליון אין האב ובנו שזרין זה עם זה ולא הרב ותלמידו ונשה

מ (שם). הא הרה חזקיה. חזקיה מלך יהודה גדול צמורה היה, כדאמרין בחלק (צד: שם). הרה אמרין (לעיל כו.) שצנח הוא דרש בחלסר ריבונותא וחזקיה כחד כרי ריבונותא (גיטין שם). והא איקטיל. סתמיב רגו כדאמרין כזה בורר (לעיל כו.) גיטין שם.

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

לו.

נ א מ"י פ"א מהלכות
חגיגה הלכה ח והל"י:
נב ב ג מ"י פ"א מהל'
סנהדרין הלכה ו:
נב ד מ"י שם הלכה י
טוש"ע חו"מ סימן יט
סעיף ה:
נג ה מ"י שם הלכה ז
טוש"ע שם ובהג"ה:

רבינו חננאל

קרבן יחיד מק"ו ומה
ישי שדחה מפני קרבן
יחיד לרבי האומר נדרים
ונדרות [אין] קריבין
בריא' ולא למיד קריבין
אמר איכא למימרא אין
יציחה דוחה וי"ש קרבן
ישי שדוחה וי"א אינו ד"א
שלא אלה דוחה ורעה דוחה
אוהת הניחא למאן דאמר
נדרים ונדרות קריבין
אמר הנה קריב לית ק"ו
אלא אמר רבא לא נמיכא
למאן דאמר נדרים ונדרות
קריבין ברירא דכי הו"א
גונגא לא דידינן ק"ו בשבט
מקאם כן הותרה שוורא
מזבח מוכחי תחתו למות
פבירוש ריבתה התורה
שדחה דוחה ורעה תחת
העבודה אלא אפילו למאן
דאמר נדרים ונדרות אין
קריבין ברירא משם מוכחי
כתבי מוכחי המיוחד ל"ש
ומאי ניהו מדר דכ"ה
רבא דתי: דתי: וי"ש
ממונות משטל מ"פ עד

אחד בין זכותו בין לחובו
 ירשמו חזק
 אילו תהיה תורה אחרת
 אם היתה עמידה לרגל
 מא טעמא ודבר ה' א
 שמה לאמר אמר לפניו
 רבון כל העולמים הודיעני
 היאך היא הלכה אל אחי
 רבים השתור. רבין המזכיר
 וזכר. רבן המתיבלין חייב
 כדי שתהא התורה נדרשת
 מהו מנין טמא ומ' פנים
 שטור מנין ודגלו וכן פנים
 אומר אמרות ה' אמרות
 השתור כסף צרוף בעליל
 לארץ מווקע שבעתים
 וזכר. רבן המתיבלין חייב

ואמר מישים אהבון. א
יוחקו כל השארני יודע
לדון את השקני לטמא
מה פעים והטורו מה
פעים יכלו לפתח
בכות. תלמיד ותיק היה
לרבי והיה מטהר ומטמא
השקני פעים. אמר
התנא תלמיד פטור מטורא
דדאי הוה: קייני ממונות
הטהרות והטמאות כר'
אמר רב אנא הינא
במיינא דבי רבי ומיני
הוה מתחילי ברישא.
והתנן מתחילין מן הגדול
ואסיקנא כל במיינייה דבי
רבי מן הצד הון מתחילי

והן אמרו מימות משה
ועד רבי לא מצינו תורה
וגדלה במקום אחד. אריה
ואחר לא מצאנו. והא
היה יהושע ודיחין הוה
אלעזר בהריח כי קאמרינן
לדיכא אתר בהריה ורוא
הוה אלעזר הוה פנחס
כר. ואסיקן אף אני אומר
מימות רבי ועד רבי אשי
במקום אחד. והנאני ליה
נתן מיכך הוה כיף ליה
לרב אשי: דיני נפשות
מתחילין מן צד. פ"י מאי
טעמא אין מתחילין מן
הגדול שנאמר לא תענה
על רב כלומר כיון שחילול
הגדול לאומר זכות או

וְיָמָּה י"א. וְאִתּוֹ וּמִנֵּל דְּלֵא דְחִיָּא רִצְיָהּ י"ט הָא אִפִּי שִׁבְתָּ
דְּחִיָּא אִי לֹאָּ מִשּׁוּם דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת לז) כָּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם וּבִי"ט
לֹאָּ כְּתִיב אִ"כ תְּחַדָּה י"ט בְּק"ו וְהָא עֲזוּדָה שְׁדוּחָה יוֹם טוֹב רִצְיָהּ
דְּחֹדָה אֲדוּמָּה וְכו' וְיִלֵּן דְּאִיכָא לְנִימֵר שִׁבְתָּ יוֹכִיחַ שְׁנֵדִיחִית מִפְּנֵי

העבודה ואין נדחית מפני הרצחה
והוא הדין י"ט מיהו אין שייך למימר
שבת יוכיח שנדחית מפני העבודה
דהיינו עבודה שאינה נדחית מפני
הרצחה דהא אמילתיה דלכ"י קאי וז"ל
דל"ק מדי כיון דליכא למימר ק"ו
לקולא לתלומדא לתלמודא אמרינן:
והא הוה דחוקה. אית ספרים דלא
גרס ליה דחוקה לא היה מושל
על כל ישראל שכבר גלו עשרת
השננים ועוד דשכנא רשע היה ולא
ממנינא (הוא) ומדע דכי פריך (א) הוה
דוד לא משני הוה אחיתופל שקראו
דוד^ט אלוהו ומידעו כיון דרשע הוה
אינו מן המנין וקלט קשה דלא משני
הוה מפיושת שיהי מצניש פני דוד
בהלכה (ברכות ד' ט') :

הוא מתחיל ברישא וגדול תנן אמר רבה רבי הלל בריה דרבי רבי דכולהו מניניהו מר רבה בריה דרבא מימיה דר' וולס^א תורה וגדולה במקום שע הוה אלעזר והא

בולחן שניה קאמרינן. דמשותחלי גדולתו לא פסק כוליה שני והשתא לא קשה לספרים דגרסי והא הוה אלעזר הוה פנחס דהכי פריך והא הוה אלעזר שהותחלה גדולתו אחר של יהושע ותימיה דלא משני איהושע הוה עמינאל בן קנז שהחזיר הלכות (הלכות) שנשכחו משיחאל בימי אבנן של משה (תמורה 97 פ ד):

וְהָא הוּא הוּנָא בְּרַתְנָא; שְׂמֵיהּ קְרִיב לְמַלְכוּת כְּלִיאֵלָא צַפְצָ"ד צִנְחִים (ק"י ע"ג) לְדַתְקִיָּים צִיָּה וְהִי מַלְכִּים אֲוֹמֵנִיךְ:

קאמרינ וואס וואס
א וואס קטליה כוליה
ה חזקיה וואס שבנא
ה קאמרינ וואס וואס
כליה אומר רב ארא
מימות רבי עד רב
גדולה במקום אחד
אמר רבי אבהו

רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר ר' יוֹחָנָן
מֵהֶבֶא וַיַּחֲגֹרוּ אִישׁ וְגו'. הֲכֵא

מִשְׁמַע שְׂמוֹרֵד בְּמַלְכוּתוֹ (ה) וְצֵי לַמִּדְיָנִים
דָּדוֹד הָיָה חוֹשֶׁב עֲזָמוֹ מֶלֶךְ וְכֵן צִפְרָק
בָּמָה בָּהֶמָה (שִׁטָּח דָּף נו. וסס) וְצֵי
אוֹרִיָּה שֶׁהִיא לוֹ לָדוֹד לְדוֹנוֹ בְּסִנְהֶדְרִין
וְלֹא דִיִּינָה אֲע"ג שֶׁהִיא מוֹרֵד בְּמַלְכוּת
כְּדֻמְרִינִי (סס וקשה דָּהָא אֲמַר
בְּמִנְהִילָה (דף קד: ט) דְּלוֹדוֹר בְּמַלְכוּת
לֹא צֵי לַמִּדְיָנִים וְיֵשׁ לוֹמֵר לֹא צֵי
לַמִּדְיָנִים כְּשֶׁאֵר חִיבֵי מִיתוֹת אֱלֹא
לְקַבֵּל עֲדוֹת וְלִידַע אִם הוּא מוֹרֵד
בְּמַלְכוּת וְנִרְאֶה הֵא דֹאֲמַר לֹא צֵי
לַמִּדְיָנִים לְעִנְיֵן הֵא דִּמְתֵּן צִפְרָקִין
(דף לב.) דִּינִי נְפֻשׁוֹת גּוֹמְרִין צוֹ בִּיּוֹם
לְיוֹמָם וְיוֹמָם שְׁלֹאֲחִירֵי לְחוּמָה וְדִלְיָלָה

שלאחריו אין גומרין והאי גומרין זו ביום לחוב והיינו דקאמר
ליה אביגיל וכי דנין דיני נפשות בלילה כדאמרין לעיל בפירקין
(דף לז:) דנגד השמש בעינן והאיכא לה דלא בעי למדייניה כשאר
דיני נפשות אלא גומרין זו ביום לחוב וכן מוכח בירושלמי בפירקין
דלמארה ליה וכי דנין דיני נפשות בלילה אמר לה כבר נגמר דינו
מבעוד יום: **אין מונין להם אלא אחד.** משום קידוש החדש
ועיבור השנה אלטערך לענין דין פשיטא לקון קרובים כשרים:
לחמיי

אלא אחד. וסיפא דבריי' לא יסב צידו ואפילו שותק אלא יעמוד והולך לו:

ואחריהם יבא ר' יוחנן אמר מהכא ויאמר דוד לאנשיו חגרו איש חרבו וגו' ותגר דוד אחיהם. אמר רב
 תלמידו דאדם נפשות ומותבינן עליה הטהורות והטמאות האב ובנו הרב ותלמידו מונין להם שנים ודיני נפשות
 ודיני מכות וקידוש החדש ועיבור השנה אב ובנו הרב ותלמידו אין מונין להם אלא אחד ופרקינן כי אמר רב שונה אדם